

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions

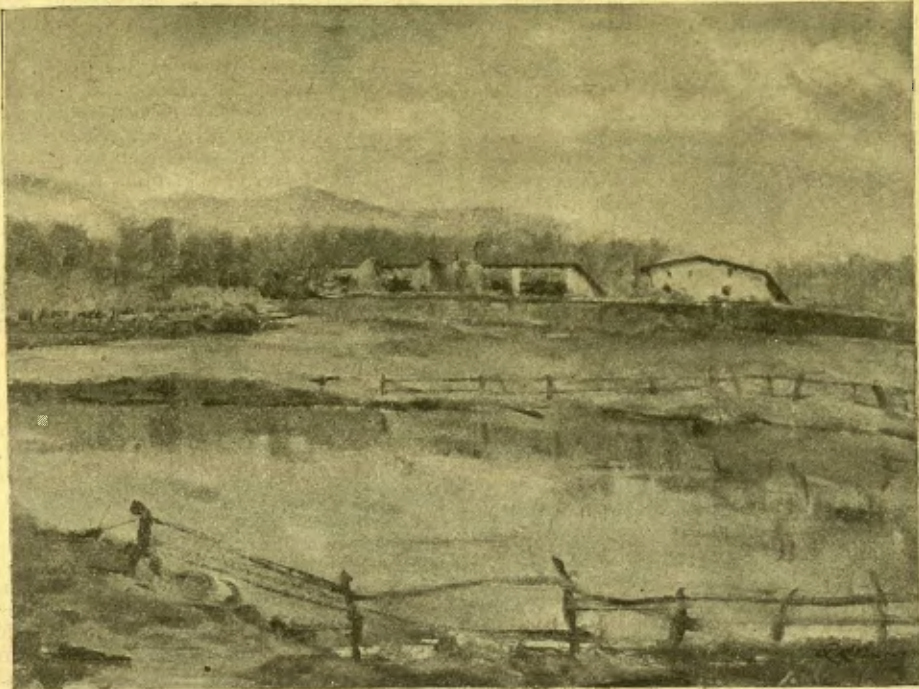
Josep Clarà

El conjunt d'obres de què Josep Clarà s'ha valgut per fer una exposició a Can Parés és una de les coses més eclèctiques que s'hagin pogut veure a Barcelona.

No hi manca ni hi sobra res. És un punt just difícilíssim d'assolir que diu a bastament de la formidable maduresa del nostre artista en aquest instant que ha passat,

d'ara, quan encara té anys per córrer per a fer ben copiós el seu mestratge.

No enumerem cap altra obra ni estenem més les consideracions. Deixem Clarà amb els recursos d'enjudiciament acabats, segurs que en tornar-nos-hi a referir haurem d'aplicar-los de la mateixa forma, tal com escau a la conseqüència de la seva labor que s'ha anat fent ascendent fins arribar al límit assenyalat.

Rafael Llimona — Paisatge

per joia del nostre país, per la consagració definitiva sorgida del màxim certamen artístic de l'any.

Clarà ha volgut invertir l'alludida exposició de la seva més gran categoria i per tant ha aplegat vuit obres modeliques, entrè les quals figura la que obtingué el Premi Campeny, i les ha deixat exposades amb l'actitud del que arreplega tot un historial

Rafael Llimona

La de Rafael Llimona és una altra de les grans exposicions que obliguen l'ús dels mots encomiàstics i que tenen el mèrit de fer caure en desprestigi els qualificatius de les ocasions inestables, afortunadament poc familiars d'un temps ençà a les sales de la nostra ciutat.

La sensibilitat, que és una potència reduïda moltes vegades, és en Llimona d'una eloqüència singular. A base d'ella únicament podria fer veritables bogeries pictòriques. Però el cas és que la defuig com element primordial i la nua amb la companyia d'un abigarrat estol de complements que sempre s'afiren a la veu de la finor i la distinció característiques. Tot això reunit es transforma en un camp amplíssim que Llimona practica amb una gran fe i perseverança i del qual treu una perfecta unitat. L'exposició que ocupa la sala gran de can Parés representa un moment ideal per l'artista, en el qual no figura res o ben poca cosa d'inconcret, d'aquella inconcreció que a instants ha perjudicat Llimona.

Aquest defecte que acabem de citar, manifestat per un eludir objectivitats ofegant-les en un devesall de color, s'ha esfumat considerablement en la seva producció.

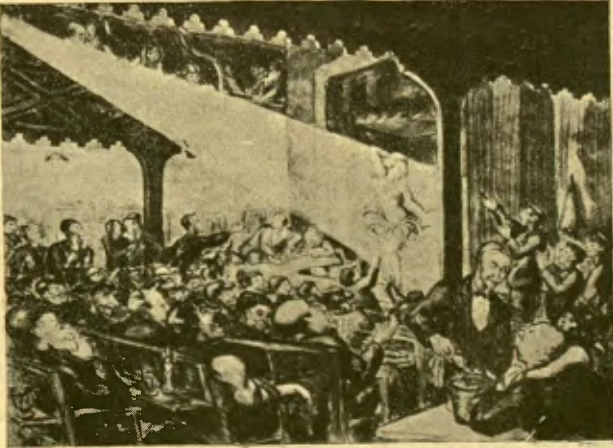
Només hi ha alguna clariana en la qual penetra la irresistible temptació d'aquesta mena de fantasia cromàtica, que per la seva poca persistència no existeix pràcticament.

El veiem més apte que mai per a fer-se amb els secrets del paisatge, que és on Llimona aconsegueix el major interès en aquesta exposició. Els que ha portat d'Olot, i algun altre que no podem situar exactament, són d'aquelles delícies positives que ha llegat a la pintura moderna.

Són diverses les articulacions que donen consistència a les teles esmentades, la principal de les quals és sens dubte l'equilibrament constant dels factors amb què Llimona treballa i que ja hem al·ludit. Tots ells tenen una ponderació excel·lent i no descarten mai en el seu ordre aplicatiu.

Del lirisme a la pràctica pictòrica hi ha una illació seguida, pausada, que va fent-se rellevant a mesura que la cosa avança i accentua la finalitat concreta amb què fou basada en la intel·ligència del pintor.

Aquest fet, significatiu d'un criteri inalienable, ve a manifestar la sòlida personalitat del pintor, que admet per tant les més clares esperances pel futur al temps que ja flueix una obra positiva.

Josep Picó — Music-hall

Llimona, com dèiem, creixerà fermament. Les excel·lències d'avui són justificants d'aquests mots. Cal entreveure en les seves teles les coses que deixa embrionàriament, expressades amb una delicadesa extraordinària, però no exposades en tota la magnitud. És doncs la gran reserva que posseeix Llimona la nostra confiança.

Alguns dels bodegons que presenta, com així mateix la majoria de les figures, tenen la gran quantitat de sentiment que l'artista infiltra als temes portats a cap sota les influències espirituals que el revesteixen amb aire propi.

També els dibuixos amb què completa

La dignificació del Palau Güell

Si la negligència del valor inapreciable que anomenem «oportunitat» representa una font de fallides per a l'individu, la font adquireix tot un rengle de brocs quan l'alludida negligència es refereix al patrimoni col·lectiu dels ciutadans. En diverses i excessives ocasions Barcelona ha sofert el càstig inherent a l'oblit d'una veritat tan elemental. Que els perjudicis amb què ha estat pastada aquesta lamentable experiència serveixin, almenys, per a estalviar-nos d'haver de tornar a gemegar inútilment l'endemà mateix d'haver girat l'esquena a una altra oportunitat que venia a trucar la nostra porta.

Ja fa alguns dies que el palau Güell del carrer Nou de la Rambla és per llogar. A més, creiem saber que el seu actual propietari estaria disposat a vendre'l dintre condicions segurament força enraonades en relació a l'elevat valor intrínsec de l'edifici. Fins aquí, el fet, en ell mateix, no ultrapassa en cap sentit els límits del normal; especialment si el considerem des de la tanca que a tot arreu prohibeix d'envair el delicat terreny dels interessos privats. Però, de cara a la ciutat, el palau Güell significa alguna cosa més que aquella casa de lloguer de mà dreta o de mà esquerra. Posseeix un mèrit extrínsec altament representatiu, en funció del qual Barcelona—partint de les circumstàncies esmentades—té el deure moral inexcusable d'interessar-se activament pel futur destí d'aquest gran casal aristocràtic.

Seria absurd negar la importància cabdal amb què es destaca el període 1880-1910 dintre el fenomen de la desconcertant eclosió de la Barcelona moderna. A mesura que es desgasta el contrast imposat per les inevitables reaccions del gust i que la perspectiva creixent permet d'anar destriant el fonamental de l'accidental, els elements substantius dels simples tics d'època, a cada dia que passa es va acusant més el relleu d'aquell estrenu sector de temps que va marcar amb la seva empremta una bona meitat de la capital catalana. La mirada retrospectiva, mig de recança sorneguera, mig de curiositat faceciosa, amb què el món europeu sol considerar els anys d'avantguerra, a casa nostra ha d'adquirir per força un to més greu, ple de la inquietud i de la serietat que comporta l'acte de passar comptes després d'haver jugat molt fort. Déu meu!, tots sabem prou i massa que en aquest joc frenètic no foren pas tot precisament beneficis. Però em fa por que l'amargor produïda per més d'una herència ingrata, sense redempció possible, no ens hagi fet exagerar sovint aquests terribles capítols de greuges que les generacions novelles no obliden mai de presentar a les immediates precedents, fins el punt d'esforçar-nos per a negligir o per a ignorar alguns fruits sens dubte destinats a una reestimació lleial per part de la gent que ha de succeir-nos.

Seria imprudent voler forçar el curs de coses que només l'acció pacient del temps pot fallar en darrera instància. Aquesta prudència, però, no ha d'arribar a privar-nos d'indicar els punts que van cuirassats per l'evidència. Reduint-nos al cas precís que aquí ens interessa, des d'ara podem remarcar que, sigui el que sigui el patró amb què cadascú vulgui mesurar la figura de Gaudí, tots sabem que avui seria impossible historiar amb equanimitat l'arquitectura internacional dels darrers cinquanta anys transcorreguts sense reservar-los un dels llocs preeminents. Podem creure, també, que cap opinió solvent no voldria impugnar el punt de vista dels que considerem el palau Güell, obra de joventut, com la més reeixida entre tota la producció del turmentat arquitecte reusenc. Els motius són fàcils de comprendre. D'antuvi, quan Gaudí en projectava la construcció, encara es veia obligat a disciplinar els arruaments fantasiosos per a

no topar massa fort amb les reserves que llavors li oposaven els mateixos que, no gaire més tard, amb llurs desaforades imprecacions a la genialitat, l'havien d'anar empenyent cap a una exageració poc controlada de principis personals ben discutibles. D'altra banda, D. Eusebi Güell i B. Cigalupi, l'edificador del palau, represen-

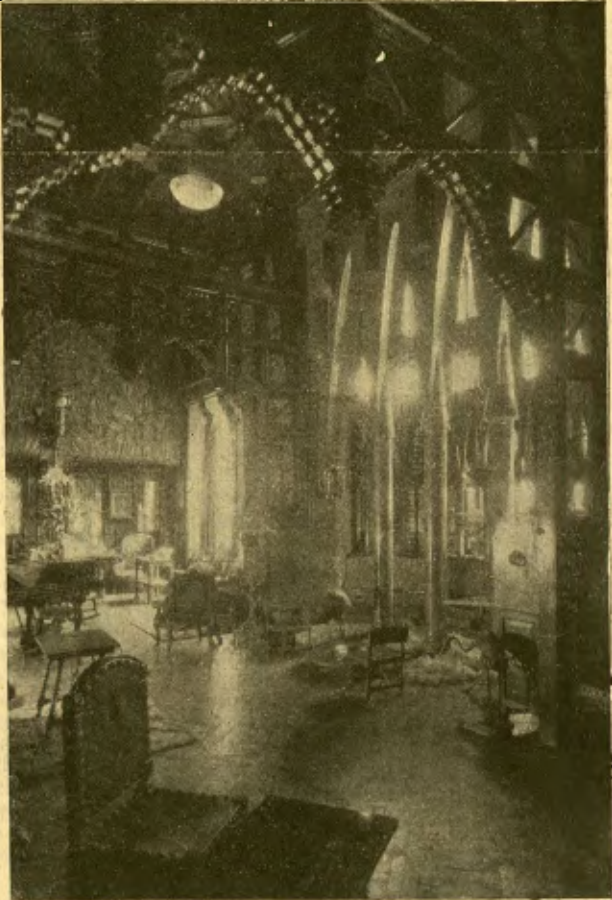
tes que les preades tapisseries flamenques que fins fa poc tapissaven només que la part superior de les seves parets, difícilment tindrien cabuda en altres cases triades entre les més espaioses de la ciutat. Al bell mig del pis s'estén un gran saló realment impressionant; pinyol central al qual queda supeditada tota l'estructura de l'edificació.

Escala del gran saló

tava un espècimen d'aquest producte certament no pas massa freqüent entre tots nosaltres; el senyor.

Gràcies a aquesta feliç circumstància, Gaudí tingué carta blanca per a tirar al dret i realitzar el seu treball sense limitacions ni coaccions de cap mena. Exigent i meticulós com era tant en la tècnica de la construcció com en la dels bells oficis de les arts aplicades, es trobà en situació de poder satisfer plenament aquestes passions

Saló íntim

fins en els detalls més ínfims. La més petita cabota de porta clavetejada fou objecte d'un estudi parsimoniós. Els blocs de pedra eren extrets de les pedreres que la família Güell posseeix a Garraf. És una bella calissa de color tirant al terra de Siena natural, solcada per fins vetejats blancs que li donen una magnífica qualitat quan es veu brunyida en les 127 columnes que hi ha repartides per l'interior de la casa. Per a tallar-la, una serra-cinta, model ultranou, fou importat expressament de l'estranger. Les lambordes de l'escala d'honor són d'ull de serp del Pireneu. Les fustes dels paviments, dels enteixinats i de les portes són d'eucaliptus, roure o faig, gairebé sempre combinades amb treballs de forja. En alguna sala, l'enteixinat de bigues sobrepassa el gruix d'un metre. Les combinacions decoratives a base de metalls, vidrieres policromes, marbres, jaspis i alabastres són variadíssimes. Tots els materials emprats són de primera qualitat, d'una riquesa autèntica que situa tot el conjunt a cent lligues de la miserable sumptuositat de cul de got on naufragà l'hòrrida arquitectura modernista.

És impossible de ressenyar breument les característiques arquitectòniques de l'edifici. Indiquem, només, que el palau consta d'un petit vestíbul de planta baixa voltat de dependències subalternes; d'un entresol i de tres pisos. El primer pis representa, amb tota justícia, el màxim orgull de la casa. En ell cal remarcar principalment l'incertadíssima teoria d'arcades parabòliques, veritable troballa d'elegància i de simplicitat, que correspon a la banda interior de la galeria que sobresurt de la fatxada del carrer Nou. El menjador, estès al llarg del pati-jardí que clou el palau pel darrere; sala ideada veient les coses en gran, com tota la resta, i de dimensions tan vas-

La superfície quadrangular de la planta excedeix dels vuitanta metres quadrats. I compta una alçària de 17'50 metres, equivalent a la dels dos pisos superiors, els quals travessa, sumada a la de la cúpula parabòlica enclosa en el cimbori que corona l'edifici. Aquesta cúpula és perforada per enginyosos dispositius destinats a produir curiosíssimes il·lusions d'òptica en filtrar la llum exterior. Ultra les espaioses sales que l'encerclen, el gran saló central té accés directe a un petit oratori privat i a l'òrgue del palau, apreciadíssim dels diletants que el coneixen. Per millor fortuna, els tubs de l'instrument no són, habitualment, visibles, per tal com queden allotjats al pis de dalt. Durant memorables sessions de música de cambra, llurs veus delicades havien fet les delícies de la millor societat barcelonina admirablement encaixada al sopluig del ritme dolç, sense mals de cap, de la benaventurada alternança Cànovas-Sagasta.

Només que pels factors que acabem d'exposar sumàriament, pot dir-se que el palau Güell posseeix—i posseirà més encara amb la pàtna dels anys—una vàlua típica, documental, sentimental i artística davant la qual la indiferència representaria la més estúpida de les actituds. Des de les columnes de *La Publicitat*, hom ja ha llançat un crit d'alerta davant la possibilitat que, per un nou cas de deixadesa irreparable, els barcelonins haguéssim d'avergonyar-nos descobrint qualsevol dia la millor arquitectura de Gaudí degradada per les purpurines del cabaret, els níquels del bar o el taullell del saldist. Santiago Marco es posava l'endemà mateix al costat d'aquest criteri, suggerint alhora el camí d'algunes possibles solucions on, adaptant-se a les exigències positives, quedés salvat com cal el decòrum ciutadà. Qualsevol dels recursos apuntats pel senyor Marco ens sembla interessant i viable. Considerem que l'essencial és que, en una forma o altra, Barcelona es faci càrrec del palau Güell per tal de dignificar-lo com es mereix, deixant-lo definitivament a cobert de contingències perilloses. De totes maneres, no ens sabem estar de dir com, posats a triar, preferiríem sempre veure'l en mans de la Junta de Museus; la qual segurament no trigaria a invertir-lo d'una funció important dintre l'ambició pla general de reorganització i de creació que realitza des de fa algun temps entre l'elogi públic més espontani.

Ara que és l'hora, procurem tots cooperar a l'obtenció d'un resultat satisfactori abans l'ocasió no pugui esdevenir difícil o esvaïda. Preservem-nos d'aquella odiosa comoditat que consisteix a justificar la pròpia incuria pensant que ja treballarà el veí o confiant en un babau paternalisme. No ignorem que, directament o indirectament, és l'organisme municipal el que, en el terreny pràctic, haurà de dir la darrera paraula. Però això no significa que el ciutadà hagi d'inhibir-se tot esperant passivament l'arribada d'un present com si diguéssim per simple via administrativa. Pel que fa als casos concrets de propulsió d'interessos culturals superiors, fins en les ocasions més afortunades l'actuació oficial sol necessitar l'estímul d'un estat d'esperit entusiàstic creat per l'esforç de bona voluntat de tots els que senten i estimen de veres cada un dels múltiples motius que integren la patent de noblesa de llur poble. De maximis non curat praetor.

ALBERT JUNYENT

PROJECTOR

Max Liebermann

Havia nascut en 1847 i Steffek fou el seu primer mestre. En 1869 entrà a l'Escola de Belles Arts de Weimar. Tres anys després exposà per primera vegada; el quadro *Dones plomant oques*, ara al Museu de Berlín, féu un efecte sensacional per reacció contra el convencionalisme artístic de l'època. Anà a París i a Barbizon, on fou company de Millet; aclarí la seva paleta per

(Acaba a la pàgina següent)

ENRIC F. GUAL

